

**NASIONALE
SENIOR SERTIFIKAAT**

GRAAD 11

NOVEMBER 2015

**REKENINGKUNDE
MEMORANDUM**

PUNTE: 300

ALGEMENE BEGINSELS:

1. Waar bewerkings gevra is, ken volpunte toe vir die korrekte finale antwoord. Indien die antwoord verkeerd is, merk die bewerkings. Indien 'n bewerkingsbedrag getoon word as finale antwoord, ken punte toe vir die relevante bewerkings (inkomstestaat), maar geen metodepunt vir die antwoord nie.
2. Metodepunte word as volg aangedui: ☒
  - In die berekeninge en die finale totale moet ten minste een deel korrek wees om die metodepunt te kan verdien. By totale moet die bewerking en redelike moontlikheid van die antwoord gekontroleer word voordat die punt toegeken word.
  - In gevalle waar antwoorde van vorige vrae gebruik moet word, kontroleer of die bedrag korrek oorgedra is.
  - Tensy dit anders aangedui word, moet die positiewe of negatiewe effek van enige bedrag in ag geneem word om die punte te kan toeken. Indien geen teken (+/-) of hakie voorsien word nie moet die bedrae as positief aanvaar word.
3. Vir vrae waar verduidelikings en kommentaar (2 punte of meer), gevra word, moet deelpunte toegeken word. 'n Goeie verduideliking sal gewoonlik die korrekte antwoord gee en dit verduidelik. Wees bedag op ander bewoording wat dieselfde antwoord kan wees. Hierdie merkglyne het slegs voorgestelde antwoorde. Lees die kandidaat se antwoord en probeer sin maak van wat die leerder wil oordra, en ken punte daarvolgens toe.
4. Waar leerders gepenaliseer word (vir vreemde items, misplaaste items, ontbrekende besonderhede, ens.), kan die punte vir daardie afdeling nie negatief wees nie. Die penalisering moet langs die relevante vraag aangedui word, waar van toepassing. *Waar vreemde items ingesluit word in enige berekening, kan volpunte nie toegeken word nie.*
5. Van nasieners word verwag om deur die vraestel te werk en hul antwoorde met die merkglyne te vergelyk voor hulle begin merk. Maak nodige aanpassings, waar nodig, terwyl u steeds binne die raamwerk van die puntetoekenning bly.

Hierdie memorandum bestaan uit 14 bladsye.

VRAAG 1: KONTANTBEGROTING EN GEPROJekteERDE INKOMSTESTAAT

1.1

Nr.	Bedrag in die Kontantbegroting vir Junie 2015		Bedrag in die Geprojekteerde Inkomstestaat vir Junie 2015	
	ONTVANGSTE	BETALING	INKOMSTE	UITGAWE
Voorbeeld		R2 130		R2 130
1.1.1	35 200 ✓		35 200 ✓	22 000 ✓✓
1.1.2				1 420 ✓✓
1.1.3	62 200 ✓			2 150 ✓
1.1.4		8 460 ✓		460 ✓

10

1.2.1 DEBTEURE-INVORDERINGSKEDULE

MAANDE	KREDIET VERKOPE		OKTOBER	NOVEMBER
September	142 500		78 375 ✓✓	
Oktober	176 400		68 796 ✓✓	97 020 ✓✓
November	174 800			68 172 ✓✓
			147 171 ☑	165 192 ☑
			Bewerking – een deel korrek	

10

1.2.2

	KOMMENTAAR Een geldige punt elk vir ✓ ✓ ✓	ADVIES Een relevante advies ✓ ✓ ✓
Onderhoud van voertuie	Te min spandeer of te veel begroot. Nie goed beheer. Maak nie goeie gebruik van geld toegewys nie.	Gereelde onderhoud van voertuie is belangrik om dienslewering en produktiwiteit te verbeter. Onderhoud moenie verwaarloos word nie.
Invordering van debiteure	Swak invorderingsbeleid / Te veel begroot. Verwagtinge is dalk onrealisties.	Hersien die invorderingsbeleid of wees strenger met die implementering van die beleid. Bied kortings aan vir vroeë betalings of hef rente vir laat betalings. Stuur aanmanings aan debiteure.
Telefoon	Te veel spandeer of te min begroot. Swak beheer oor gebruik van telefoon.	Ondersoek die gebruik van telefoon – mag vermorsing of nodige gebruik wees. Monitor oproepe – maak reëls vir privaat gebruik. Maak voorsiening vir ekstra gebruik of prysverhogings.

6

1.2.3 RCN VERVOER

KONTANTBEGROTING VIR OKTOBER 2015 TOT NOVEMBER 2015

	Oktober 2015	November 2015
KONTANTONTVANGSTES		
Invorderings van debiteure	147 171 ☒	165 192 ☒
Fooi-inkomste vir dienste gelewer	62 000	65 400
Huurinkomste	8 200	8 938 ✓
Kommissie-inkomste	4 650	4 905 ✓
Vaste deposito	-	10 000
Rente op vaste deposito	375	300 ✓
TOTALE ONTVANGSTES	222 396	254 735 * ☒
KONTANTBETALINGS		
Brandstof en olie	32 600	37 490 ✓
Onderhoud van voertuie	24 500	24 500 ✓
Salarisse	25 500	27 030 ✓
Onttrekkings	500 ✓	500 ☒
Telefoon	2 300	2 300 ✓
Diverse uitgawes	3 120	3 198 ✓
Rente op lening	2 750 ✓✓	2 750 ✓
Aankoop van addisionele voertuig	-	29 440 ✓ (25 600+3 840)* ✓
TOTALE BETALINGS	91 270	127 208 * ☒
SUPLUS/TEKORT	131 126	127 527 * ☒
Openingsaldo	22 104	153 230 ☒
Saldo aan die einde van die maand ²⁰	153 230 ✓	280 757 * ☒

9

29

*Toets bewerking

*Een punt elk vir 25 600 en 3 840.

VRAAG 1

55

VRAAG 2: REKONSILIASIE EN INTERNE KONTROLE

2.1 2.1.1

(a)	Bank	✓
(b)	DJ (Debiteurejoernaal)	✓
(c)	Debiteure afslag	✓
(d)	KOJ(Kontantontvangstejoernaall)	✓

4

2.1.2

Noem die brondokumente wat as bewys dien vir die inskrywings van R32 000 en R15 000 aan die kredietkant van die Debiteurekontrole-rekening.

R32 000	Kredietnota	✓
R15 000	Kwitansie	✓

2

2.1.3

- Gee EEN rede (voorbeeld) vir die inskrywing vir R12 500 aan die kredietkant van die kontrolerekening.**

Enige geldige verduideliking ✓✓

Oninbare skuld / Oordrag van saldo van krediteure grootboek na debiteure grootboek / regstelling van fout

2

- Gee EEN rede (voorbeeld) vir die inskrywing vir R4 760 aan die debietkant van die kontrolerekening.**

Enige geldige verduideliking ✓✓

Rente inkomste / Korting toegestaan gekanselleer / oordrag van saldo van krediteure grootboek na debiteure grootboek / regstelling van fout.

2

2.1.4

Verduidelik waarom die saldo van die Debiteurekontrole-rekening in die Algemene grootboek dieselfde behoort te wees as die totaal van die Debiteurelys.

Enige geldige verduideliking ✓✓

Alle bedrae wat met debiteure te doen het word vanaf die joernale oorgeboek na die individuele debiteure grootboek rekeninge. Die joernaaltotale word oorgeboek na die Debiteurekontrole-rekening in die Algemene grootboek.

Die Debiteurekontrole-rekening is 'n opsomming van die Lys van debiteure.

2

- 2.1.5 **Verwys na Inligting B. Toon aan watter effek elke inskrywing op die Debiteurekontrole rekening en/of die Debiteurelys sal hê. Dui die verandering aan met 'n vermeerdering (+) of vermindering (-) en die bedrae in die kolomme voorsien.**

No.	DEBITEUREKONTROLE	DEBITEURELYS
i	+2 400 ✓	
ii	- 410 ✓	- 410 ✓
iii		OF "0" vir geen verandering ± 670 ✓✓
iv	+ 900 ✓✓	+ 900 ✓

8

2.2 2.2.1 Toon die inskrywings wat in die kontantjoernale gemaak moet word.

INSKRYWINGS IN KONTANTONTVANGSTEJOERNAAL (BANKREKENING DEBIETE)		INSKRYWINGS IN KONTANTBETALINGSJOERNAAL (BANKREKENING KREDIETE)	
BESONDERHEDE VAN DIVERSE REKENINGE	BEDRAG	BESONDERHEDE VAN DIVERSE REKENINGE	BEDRAG
Rente inkomste ✓	320 ✓	Bankkoste ✓	715 ✓
Krediteurekontrole ✓	2 970 ✓✓	Debiteurekontrole ✓	7 600 ✓
Onttrekkings ✓	1 200 ✓	Kommissie inkomste ✓	22 000 ✓

13

2.2.2 Bankrekonsiliasiestaat op 31 Augustus 2015.

BESONDERHEDE	DEBIETE	KREDIETE
Kredietsaldo volgens Bankstaat		5 055
Krediteer uitstaande deposito's (18 200 + 21 400) Een punt elk.		39 600 ✓✓
Debiteer uitstaande tjeks Nr. 1 465	13 800 ✓	
Nr. 1 960	4 280 ✓	
Nr. 1 996	5 730 ✓	
Krediteer bedrag foutiewelik gedebiteer		345 ✓
Debietsaldo volgens Bankrekening	21 190 ☑	
	45 000	45 000 ☑

8

2.2.3 Dit is duidelik dat die besigheid nie sy kontant effektief beheer nie. Verduidelik EEN probleem wat jy kon identifiseer. Voorsien relevante syfers om jou antwoord te ondersteun en gee ook 'n oplossing vir hierdie probleem.

PROBLEEM ✓ (met syfers) ✓	OPLOSSING ✓✓
Groot bedrae vir uitstaande deposito's – veral R18 200 wat nie betyds gedeponeer is nie. Geld word deur die besigheid teruggehou. R22 000 is onderweg na 'n deponering gesteel. Swak sekuriteitsmaatreëls of deposito's word gedoen deur een persoon (nie verdeling van pligte nie). Geen beskerming nie.	Maak seker deposito's word gereeld gedoen om wanbestuur te voorkom. Sorg vir sekuriteit wanneer gebank word. (minstens twee persone moet gaan). Roteer pligte en tye om te bank sodat daar nie patroon is nie. *Alhoewel ons Innocent vertrou, kan sy skuldig wees aan diefstal (oneerlikheid).

4

VRAAG 2

45

VRAAG 3: VENNOOTSKAPPE – FINANSIËLE STATE

3.1 3.1.1 VASTE (TASBARE) BATES

	VOERTUIG	TOERUSTING
Kosprys (1 Maart 2014)	555 000 ✓✓	435 400 ✓✓
Opgehoopte waardevermindering (1 Maart 2014)	(280 000)	(193 500)
DRAWAARDE (1 Maart 2014)	275 000 ☑	241 900 ☑
Bewegings:	68 250	(66 605)
Toevoegings	145 000 ✓	
Bateverkope (5 400 – 3 970)		(1 430) ✓✓
Waardevermindering (Toerusting: 675 + 64 500)	(76 750) ✓✓	(65 175) ✓✓☑
DRAWAARDE (28 Februarie 2015)	Bewerking 343 250 ☑	Bewerking 175 295 ☑
Kosprys (28 Februarie 2015)	700 000 ✓	430 000 ✓
Opgehoopte waardevermindering (28 Februarie 2015)	(356 750) ☑	(254 705) ☑

20

Waardevermindering op Toerusting: gee 1 punt vir elke bedrag in hakies. Metodepunt indien een deel korrek.

3.1.2 NOTA VIR PRIVAATREKENINGE

	SANJAY	SAM	TOTAAL
Salarisse	118 750 ✓	130 750 ✓✓	249 500 ☑
Rente op kapitaal	106 500 ✓✓	66 000 ✓✓	172 500
Bonus		15 000 ✓	15 000
Totale primêre verdeling	225 250 ☑	211 750 ☑	437 000 ✓
Finale verdeling van wins	15 000 ✓✓	10 000 ✓	25 000 ☑
Netto wins vir die jaar	240 250	221 750	462 000 ✓
Onttrekkings	(45 250) ✓	(56 250) ✓	(101 500)
Behoue inkomste vir die jaar	195 000	165 500	360 500
Saldo (1 Maart 2014)	23 000 ✓	(7 500) ✓	15 500 ☑
Saldo (28 Februarie 2015)	218 000 ☑	158 000 ☑	376 000 ☑

25

Aanvaar alternatiewe formaat/aanbieding.
Ken punte dienooreenkomstig toe.

*Toets bewerkings vir alle totale.

3.1.3 HANDELS- EN ANDER ONTVANGBARE BEDRAE

Debiteurekontrole	127 300	
Voorsiening vir Oninbare Skuld	(6 365) ✓✓	
Netto Debiteure	120 935	
Vooruitbetaalde uitgawes	710 ✓✓	
Opgelope inkomste	3 225 ✓	
Bewerking (een deel korrek)	124 870 ☑	
		6

3.1.4 HANDELS- EN ANDER BETAALBARE BEDRAE

Krediteurekontrole	77 360	
Opgelope uitgawes	1 840 ✓	
Vooruitontvange inkomste (69 600/12)	5 800 ✓✓	
Bewerking (een deel korrek)	85 000 ☑	
		4

3.2 **STAR HANDELAARS**
BALANSSTAAT OP 28 FEBRUARIE 2015

BATES		
NIE-BEDRYFSBATES	1 682 095	
Tasbare bates (1 103 550 + 343 250 ☒ + 175 295 ☒)	1 622 095 ☒	Verwys 3.1.1
Finansiële Bates (85 000 – 25 000)	60 000 ✓✓	
BEDRYFSBATES	498 905	
Vorrade (248 910 + 3 290)	252 200 ✓✓	
Handel en ander ontvangbare bedrae Verwys 3.1.3	124 870 ☒	
Kontant en kontant ekwivalente (95 635✓ + 1 200✓ + 25 000✓)	121 835	Of 3 punte
TOTALE BATES	2 181 000	
EKWITEITE EN LASTE		
EIENAARSBELANG	1 776 000 ☒	Bewerking
Kapitaal (850 000 + 550 000)	1 400 000 ✓✓	
Privaatrekeninge Verwys 3.1.2	376 000 ☒	
NIE-BEDRYFSLASTE	216 800	
Lening (320 000 – 103 200 ✓)	216 800 ✓	
BEDRYFSLASTE	188 200	
Handel en ander betaalbare bedrae Verwys 3.1.4	85 000 ☒	
Korttermyn gedeelte van lening	103 200 ☒	
TOTALE EKWITEITE EN LASTE	2 181 000 ☒	

20

VRAAG 3

75

VRAAG 4: VENNOOTSKAPPE – INTERPRETASIE

4.1 Bereken:

4.1.1 Totale bedryfslaste.

Bedryfsbates: $(273\,200 + 36\,800 + 177\,000) = 487\,000$ ✓✓

$487\,000 \div 2,5$ ✓ = $194\,800$ ✓ (een deel korrek)

4

4.1.2 Persentasie opbrengs verdien deur N. Yong.

$$\frac{\frac{211\,200 \text{ ✓✓}}{(150\,000 + 42\,000 + 19\,200)}}{\frac{\frac{1}{2}(400\,000 + 525\,000 + 15\,400 - 9\,100)}{925\,000 \text{ ✓} \quad 6\,300 \text{ ✓}}} \times \frac{100}{1} = 45\% \quad \checkmark \text{ (een deel korrek)}$$

465 650 (2 punte)

5

4.1.3 Skuld/ekwiteitsverhouding.

$$\frac{400\,000 \text{ ✓}}{875\,000 \text{ ✓} \quad 1\,500 \text{ ✓}} : (525\,000 + 350\,000 + 10\,600 - 9\,100)$$

$0,46 : 1$ of $0,5 : 1$ ✓ (een deel korrek)

4

4.1.4 Vuurproefverhouding.

$$\frac{310\,000 \text{ ✓✓}}{(273\,200 + 36\,800)} : 194\,800 \text{ ✓} \quad (\text{verwys 4.1.1})$$

$1,6 : 1$ ✓ (een deel korrek)

4

4.2

Lewer kommentaar oor die likiditeit van die besigheid
Haal TWEE finansiële aanwysers (met syfers) aan in jou antwoord.

Aanhaal van finansiële aanwysers met syfers ✓✓ ✓✓ kommentaar ✓✓

Bedryfsverhouding: verander van 1,8 : 1 tot 2,5 : 1

Vuurproefverhouding: verander van 1,2 : 1 tot 1,6 : 1

Die besigheid se likiditeitsposisie is goed. Albei verhoudings het verbeter.
 Daar word egter te veel voorraad gehou en invordering van debiteure is swak. Dit kan lei tot likiditeitsprobleme in die toekoms.

* Neem die kandidaat se berekening van vuurproefverhouding in ag.

6

4.3

Dink jy N. Yong is tevrede met sy opbrengs op belegging? Verduidelik.
Haal TWEE relevante finansiële aanwysers (met syfers) aan om jou antwoord te ondersteun.

Ja/Nee ✓

Aanhaal van finansiële aanwysers met syfers ✓✓ ✓✓ kommentaar. ✓

Opbrengs verdien deur Yong: verminder van 48% tot 45%

Opbrengs verdien deur Sung: verbeter van 57% tot 61%

Opbrengs op totale kapitaal aangewend: verbeter van 37% tot 43%

Alhoewel Yong se opbrengs verdien, meer is as die opbrengs verdien deur die besigheid as geheel, mag hy dalk teleurgesteld wees met die afname in sy opbrengs, terwyl Sung se opbrengs op verdienste vermeerder het.

Ander faktore: Hy het meer kapitaal bygedra, maar hy het 'n debiet saldo op sy privaatrekening.

* Neem die kandidaat se berekening van persentasie opbrengs verdien deur Yong in ag.

6

4.4

Die vennote wil die bestaande besigheid uitbrei en oorweeg dit om die lening te verhoog. Watter advies het jy vir hulle? Ondersteun jou antwoord deur na TWEE finansiële aanwysers (met syfers) te verwys.

Aanhaal van finansiële aanwysers met syfers ✓✓ ✓✓ kommentaar ✓✓

Die skuld/ekwiteitsverhouding het verbeter van 0,5 : 1 tot 0,46 : 1.

Opbrengs op totale kapitaal aangewend: verbeter van 37% tot 43 %.

Die besigheid kan die lening verhoog aangesien hulle laaggeprysd is. Hulle ontvang ook 'n goeie opbrengs op kapitaal aangewend (hoër as rentekoers op lening). Daar is 'n positiewe hefboomeffek.

*Neem die kandidaat se berekening van skuld/ekwiteitsverhouding in ag.

6

VRAAG 4

35

VRAAG 5: KOSTEBEREKENINGE – VERVAARDIGING

5.1.1 Bereken:

<p>• Direkte grondstofkoste</p> <p> $27\,500 + 826\,500 + 7\,840 - 5\,200 - 33\,650 = 822\,990$ $\checkmark \quad \checkmark \quad \checkmark \quad \checkmark \quad \checkmark \quad \checkmark$ (een deel korrek) Aanvaar alternatiewe aanbieding (soos grootboek rekeninge). </p>	<div style="border: 1px solid black; width: 40px; height: 20px; margin: 0 auto;"></div> <div style="border: 1px solid black; width: 40px; height: 20px; margin: 0 auto; text-align: center;">6</div>																
<p>• Direkte arbeidskoste</p> <p> $6 \times 1\,680 \times R75 = 756\,000 \checkmark\checkmark$ $6 \times 240 \times R120 = 172\,800 \checkmark\checkmark$ $+ \text{WVF van } 1\% = 7\,560 \checkmark$ $= 936\,360 \checkmark$ (een deel korrek) </p>	<div style="border: 1px solid black; width: 40px; height: 20px; margin: 0 auto;"></div> <div style="border: 1px solid black; width: 40px; height: 20px; margin: 0 auto; text-align: center;">6</div>																
<p>• Fabrieksboekoste</p> <table border="1" style="width: 100%; border-collapse: collapse;"> <tr> <td style="padding: 5px;">Indirekte grondstowwe ($3\,330 \checkmark + 85\,180 \checkmark - 2\,170 \checkmark$)</td> <td style="text-align: right; padding: 5px;">86 340 $\checkmark$</td> </tr> <tr> <td style="padding: 5px;">Salaris: fabrieksvoorman ($62\,500 + 625$)</td> <td style="text-align: right; padding: 5px;">63 125 $\checkmark\checkmark$</td> </tr> <tr> <td style="padding: 5px;">Huuruitgawe ($108\,000 \times \frac{21}{40}$)</td> <td style="text-align: right; padding: 5px;">56 700 $\checkmark\checkmark$</td> </tr> <tr> <td style="padding: 5px;">Onderhoud</td> <td style="text-align: right; padding: 5px;">24 285 $\checkmark$</td> </tr> <tr> <td style="padding: 5px;">Waardevermindering op fabrieksaanleg</td> <td style="text-align: right; padding: 5px;">16 660 $\checkmark$</td> </tr> <tr> <td style="padding: 5px;">Diverse uitgawes ($45\,700 \times \frac{3}{4}$)</td> <td style="text-align: right; padding: 5px;">34 275 $\checkmark\checkmark$</td> </tr> <tr> <td style="padding: 5px;">Water en elektrisiteit ($67\,100 \times 65\%$)</td> <td style="text-align: right; padding: 5px;">43 615 $\checkmark\checkmark$</td> </tr> <tr> <td style="padding: 5px;">TOTALE FABRIEKSBOKOSTE</td> <td style="text-align: right; padding: 5px;">325 000 $\checkmark$</td> </tr> </table>	Indirekte grondstowwe ($3\,330 \checkmark + 85\,180 \checkmark - 2\,170 \checkmark$)	86 340 $\checkmark$	Salaris: fabrieksvoorman ($62\,500 + 625$)	63 125 $\checkmark\checkmark$	Huuruitgawe ($108\,000 \times \frac{21}{40}$)	56 700 $\checkmark\checkmark$	Onderhoud	24 285 $\checkmark$	Waardevermindering op fabrieksaanleg	16 660 $\checkmark$	Diverse uitgawes ($45\,700 \times \frac{3}{4}$)	34 275 $\checkmark\checkmark$	Water en elektrisiteit ($67\,100 \times 65\%$)	43 615 $\checkmark\checkmark$	TOTALE FABRIEKSBOKOSTE	325 000 $\checkmark$	<div style="border: 1px solid black; width: 40px; height: 20px; margin: 0 auto;"></div> <div style="border: 1px solid black; width: 40px; height: 20px; margin: 0 auto; text-align: center;">15</div>
Indirekte grondstowwe ($3\,330 \checkmark + 85\,180 \checkmark - 2\,170 \checkmark$)	86 340 $\checkmark$																
Salaris: fabrieksvoorman ($62\,500 + 625$)	63 125 $\checkmark\checkmark$																
Huuruitgawe ($108\,000 \times \frac{21}{40}$)	56 700 $\checkmark\checkmark$																
Onderhoud	24 285 $\checkmark$																
Waardevermindering op fabrieksaanleg	16 660 $\checkmark$																
Diverse uitgawes ($45\,700 \times \frac{3}{4}$)	34 275 $\checkmark\checkmark$																
Water en elektrisiteit ($67\,100 \times 65\%$)	43 615 $\checkmark\checkmark$																
TOTALE FABRIEKSBOKOSTE	325 000 $\checkmark$																

5.1.2

ALGEMENE GROOTBOEK VAN FLUZZIE SKOONMAKERS GOEDERE-IN-BEWERKINGREKENING (B7)

2014 Mrt	1	Saldo	a/b	17 600 $\checkmark$	2015 Feb	28	Klaarprodukte voorraad $\checkmark$		2 082 000 $\checkmark$
2015 Feb	28	Direkte grondstowwe $\checkmark$		822 990 $\checkmark$			Saldo	o/b	19 950 $\checkmark$
		Direkte arbeid $\checkmark$		936 360 $\checkmark$					
		Fabrieksboekoste $\checkmark$		325 000 $\checkmark$					
				2 101 950					2 010 950
2015 Mrt	1	Saldo	a/b	19 950					

5.2 TRENDY VERVAARDIGERS

5.2.1 Gee EEN voorbeeld van 'n vaste koste en EEN voorbeeld van 'n veranderlike koste.	
VASTE KOSTE: Enige EEN voorbeeld van die Fabrieksbokoste of die Administrasie koste kategorie. ✓	VERANDERLIKE KOSTE: Enige EEN voorbeeld van die Direkte grondstof, Direkte arbeid of Verkoops- en verspreidingskoste-rekening. ✓

2

5.2.2 **Bereken die gelykbreekpunt vir Trendy Vervaardigers vir die jaar geëindig 30 Junie 2015.**

291 200 ✓ / R13 = 22 400 eenhede. ☒ (een deel korrek)

Bewerkings: $(1\ 057\ 500 / 23\ 500) - 752\ 000 / 23\ 500 = R13$ ☒
                     R45 ✓✓   R32 ✓

6

5.2.3 **Lewer kommentaar op jou berekeninge in VRAAG 5.2.2. Watter advies het jy vir Trendy Vervaardigers? Haal syfers aan om jou advies te steun.**

Kommentaar ✓ met syfers aangehaal ✓✓   Advies ✓✓

Die besigheid het meer geproduseer as die gelykbreekpunt (geproduseer 23 500; gelykbreekpunt 22 400).

Dit is egter slegs 1 100 eenhede meer as die gelykbreekpunt, wat beteken dat die winsgewendheid steeds baie laag is.

Die besigheid moet produksie verhoog en koste moet meer effektief beheer word om winsgewendheid te verbeter.

Koop by plaaslike verskaffers of in groot maat om vervoerkoste te spaar en om kortings te bekom. Verbeter produksietegnieke en verminder vermorsing.

*Neem die kandidaat se berekening van gelykbreekpunt in ag (5.2.2).

5

VRAAG 5**50**

VRAAG 6: NIE-WINSGEWENDE ORGANISASIES EN VOORRAADSTELSELS

6.1 ALGEMENE GROOTBOEK VAN STRIDING ATLETIEKKLUB LEDEGELD REKENING

2014 Jan	1	Opgelope Inkomste ✓		2 700 ✓	2014 Jan	1	Vooruitontvange Inkomste ✓		1 080 ✓
Des	31	Bank (terugbetaling) ✓		180 ✓	Des	31	Bank		28 620 ✓
		Intreegeld ✓ (8 x 300)		2 400 ✓✓			Ledegeld afgeskryf ✓ (3 x 180)		540 ✓✓
		Vooruitontvange Inkomste (8 x 180)		1 440 ✓✓			Honorarium ✓		180 ✓
		Inkomste en Uitgawes ✓		25 320 ✓✓			Opgelope Inkomste		1 620 ☑
				32 040					32 040
		Inkomste en Uitgawe 125 – 4 x 180 = 21 780 22 x 150 = 3 300 8 x 30 = 240							

21

6.2 Bereken die wins gemaak uit die verkoop van verversings.

Verkope: 78 360 ✓ – Koste van Verkope: 62 690 = Bruto wins: 15 670 ☑ (een deel korrek)

Koste van verkope berekening:

$$\begin{array}{ccccccc} \checkmark & \checkmark & \checkmark & \checkmark & \checkmark & \checkmark & \checkmark \\ (11\,420 + 17\,400 + 1\,500 + 45\,200) - (2\,850 + 9\,980) = 62\,690 \end{array}$$

Kandidate mag die Verversingsrekening of Verversings handelsrekening opstel.
Ken punte toe soos hierbo.

9

- 6.3 Die voorsitter is nie tevrede met die gebruik van die periodieke voorraadstelsel nie, en wil verander na die deurlopende voorraadstelsel.

• **Verduidelik die verskil tussen die twee stelsels.**

Deurlopend: ✓✓ (een geldige verduideliking)

Koste van verkope word bereken met elke verkooptransaksie.

Die Handelsvoorraad rekening word op datum gehou met alle transaksies wat handelsvoorraad affekteer, sodat die voorraadsaldo altyd beskikbaar is

Periodiek: ✓✓ (verskil moet verwys na die verduideliking hierbo genoem.)

Koste van verkope moet bereken word, gewoonlik aan die einde van die finansiële tydperk. Die koste van verkope kan nie (of word nie) bereken met elke verkoopstransaksie nie.

Voorraadsaldo word bepaal deur 'n fisiese voorraadopname. Verliese/tekorte kan nie opgespoor word nie.

4

• **Verduidelik aan die voorsitter waarom jy dink die periodieke stelsel vir die klub is geskik.**

Enige geldige verduideliking. ✓✓

Dit is 'n sportklub en dit sal moeilik wees om oor te skakel na die deurlopende stelsel a.g.v. die koste daarvan en ook die mannekrag wat benodig word. Die klub is afhanklik van vrywilligers se dienste, dus sal dit nie haalbaar wees om oor te skakel nie.

Rotasie van funksies en werk in belang van die klub sal daartoe bydra om die periodieke voorraadstelsel as 'n praktiese oplossing te laat werk.

2

• **Gee EEN voordeel en EEN nadeel van elkeen van die voorraadstelsels.**

	VOORDEEL ✓ ✓ elk	NADEEL ✓ ✓ elk
DEURLOPENDE VOORRAADSTELSEL	Beter beheer oor voorraad – fisiese tel sal tekorte opspoor. Diefstal kan opgespoor word en interne kontrole kan verbeter word.	'n Rekenaarstelsel is die mees effektiefste manier om hierdie stelsel toe te pas – duur. Om dit met die hand te doen sal baie lank neem en sal lei tot baie foute
PERIODIEKE VOORRAADSTELSEL	Goedkoper stelsel om te onderhou. Geskik vir 'n besigheid met 'n verskeidenheid goedere en dienste waar dit moeilik is om die kosprys te bereken.	Diefstal word nie maklik opgespoor nie – minder kontrole. Meer sekuriteitsmaatreëls is nodig. Finale voorraad syfers kan slegs bepaal word deur die voorraad te tel.

4

VRAAG 6

40

TOTAAL: 300